

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สถานศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษามีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาด้านอาชีพ เพื่อผลิตกำลังคนระดับกลางในสาขาวิชาต่าง ๆ เพื่อสนองความต้องการของตลาดแรงงานและการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ และส่งเสริมการศึกษานอกระบบโรงเรียน โดยจัดหลักสูตรวิชาชีพออกเป็นประเภทวิชาและระดับต่างๆ ในด้านเกษตรกรรม คหกรรม พาณิชยกรรม ศิลปหัตถกรรม และอุตสาหกรรม ตลอดจนจัดการศึกษาอาชีวศึกษาประเภทหลักสูตรระยะสั้น หลักสูตรพิเศษ และให้บริการด้านออกแบบและก่อสร้างแก่หน่วยงานต่าง ๆ ของกระทรวงศึกษาธิการ ทั้งนี้เพื่อช่วยให้ประชาชนทั่วไปได้มีความรู้ความสามารถประกอบอาชีพได้ (วิจิตร ดิจันติก, 2537 : 113)

1. จัดการศึกษาตามหลักสูตรและแผนการศึกษาของชาติให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นในด้านเกษตรกรรม คหกรรม พาณิชยกรรม ศิลปหัตถกรรม และอุตสาหกรรมระดับต่างๆ

2. จัดการศึกษา ฝึกอบรมหลักสูตรระยะสั้นและหลักสูตรพิเศษ

3. ให้ระดมและส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพต่างๆ

4. ฝึกอบรมนักเรียน นักศึกษาให้มีคุณธรรมและจริยธรรมในวิชาชีพ

5. ให้บริการแก่ชุมชนและหน่วยงานอื่น ๆ

6. รับงานการจ้างที่เหมาะสมกับการเรียนการสอน

7. ประสานงานกับสถานประกอบการ เพื่อส่งเสริมการประกอบอาชีพของนักเรียน นักศึกษา หรือผู้เข้ารับการฝึกอบรม

การที่สถานศึกษาใดๆ จะดำเนินการให้บรรลุหน้าที่และวัตถุประสงค์ที่กำหนดได้นั้นจะต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจของบุคลากรในสถานศึกษานั้น ๆ และบุคคลที่มีบทบาทสำคัญพร้อมทั้งเป็นตัวจักรสำคัญในสถานศึกษาได้แก่ ผู้บริหาร ผู้บริหารเป็นผู้ที่มีหน้าที่และบทบาทสำคัญในฐานะผู้นำและผู้สั่งการ โดยจะต้องทำหน้าที่ด้านการบริหาร การ

อำนวยความสะดวก การกระตุ้น การสร้างแรงจูงใจ การสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่อาจารย์ เพื่อให้เกิดผลการทำงานที่ดี มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ดังที่ วิจิตร วรุตบางกูร (2535 : 58) กล่าวว่า ผู้บริหารที่มีประสิทธิผลกำลังเป็นที่ต้องการในทุกหน่วยงาน ประสิทธิภาพหรือความสำเร็จของการบริหารเป็นสิ่งที่รอให้เกิดเองไม่ได้ แต่ต้องถือว่าสิ่งนี้เป็นเป้าหมายแรกของการบริหารงาน ผู้บริหารจะต้องสำนึกอยู่เสมอว่างานหลักก็คือต้องสร้างความสำเร็จและความเจริญให้เกิดขึ้น แต่อย่างไรก็ตามนอกจากปัจจัยพฤติกรรมกรรมการบริหารแล้ว อาจารย์ผู้สอนและบุคลากรก็เป็นผู้ที่มีส่วนสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากัน เพราะผู้บริหารไม่สามารถดำเนินงานตามลำพังได้ จำเป็นต้องได้รับความร่วมมือร่วมใจจากอาจารย์และบุคลากรในสถานศึกษา การที่อาจารย์และบุคลากรในสถานศึกษาจะให้ความร่วมมือร่วมใจในการทำงานปัจจัยสำคัญประการหนึ่งก็คือ ความพึงพอใจในพฤติกรรมกรรมการบริหารงานของผู้บริหาร ซึ่งความพึงพอใจนี้สามารถเกิดขึ้นได้หากอาจารย์และบุคลากรในสถานศึกษาได้มีโอกาสคัดเลือกผู้บริหารที่เขาได้เห็นผลงานแล้วว่า มีพฤติกรรมกรรมการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล แต่เนื่องจากผู้บริหารวิทยาลัยสังกัดกรมอาชีวศึกษามีการเข้าสู่ตำแหน่งผู้บริหารที่แตกต่างจากการเข้าสู่ตำแหน่งผู้บริหารในสังกัดอื่น ซึ่งในบางสังกัดกำหนดการเข้าสู่ตำแหน่งผู้บริหาร โดยลารเปิดโอกาสให้อาจารย์ที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ได้เข้าสอบคัดเลือกเข้าสู่ตำแหน่ง หรืออาจใช้วิธีให้อาจารย์ในสังกัดทำการลงคะแนนเลือกตั้งเพื่อสรรหาผู้บริหาร โดยวิธีดังกล่าวนี้ อาจารย์มีโอกาสดำเนินการคัดเลือกผู้บริหารที่มีพฤติกรรมกรรมการบริหารที่เป็นที่พึงพอใจได้ แต่สำหรับวิทยาลัยที่สังกัดกรมอาชีวศึกษา การเข้าสู่ตำแหน่งผู้บริหารใช้วิธีการพิจารณาไปตามลำดับชั้น จนถึงผู้มีอำนาจสั่งแต่งตั้งการพิจารณา (สุเทพ ภิรมย์ราช, 2534 : 2) ซึ่งแม้ว่าจะมีการพิจารณาทั้งคุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่ง ประสบการณ์ และความรู้ความสามารถ แต่ไม่ได้มีการเปิดโอกาสให้อาจารย์ในวิทยาลัยซึ่งเป็นผู้ที่ต้องปฏิบัติหน้าที่ร่วมกับผู้บริหารมีส่วนร่วมในการพิจารณาคัดเลือก ด้วยเหตุนี้ผู้บริหารซึ่งเข้าสู่ตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาจึงไม่อาจยืนยันได้ว่าเป็นผู้บริหารที่มีพฤติกรรมกรรมการบริหาร การทำงานที่ประสบผลสำเร็จและเป็นที่ยอมรับของอาจารย์หรือไม่เพียงใด ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของอาจารย์ย่อมส่งผลต่อประสิทธิภาพของการปฏิบัติงาน ดังที่ เดวิส และนิวสตรอม (Davis and Newstrom, 1985) กล่าวว่า “ความพึงพอใจในการทำงานของบุคคลในองค์การมีผลต่อความสำเร็จของงานและองค์การ รวมทั้งความสุขของผู้ทำงานด้วย” องค์การใดก็ตามหากบุคคลในองค์การไม่มีความพึงพอใจในการทำงานก็เป็นมูลเหตุหนึ่งที่ทำให้ผลงานและการปฏิบัติงานต่ำ คุณภาพ

ของงานลดลง ในทางตรงกันข้ามหากองค์การมีบุคคลที่มีความพึงพอใจสูงก็จะมีผลทางบวกต่อการปฏิบัติงาน นอกจากนี้ ความพึงพอใจในการทำงานก็ยังเป็นเครื่องหมายแสดงถึงประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานของผู้บริหารองค์การ ดังนั้นหากหน่วยงานใดได้เห็นถึงความสำคัญของการสร้างความพึงพอใจในการทำงานให้เกิดขึ้นกับคนในหน่วยงานของตน และมีความเข้าใจถึงองค์ประกอบที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการทำงาน อีกทั้งตระหนักอยู่เสมอว่า ความรู้สึกพึงพอใจนั้นสามารถเปลี่ยนได้อยู่ตลอดเวลาตามสภาพการณ์หรือตามเวลา จะทำให้หน่วยงานนั้นประสบความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ และยังแสดงให้เห็นถึงคุณภาพและพฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารด้วย ซึ่งสอดคล้องกับที่ วิจิตร วรุตบางกูร (2535 : 58) กล่าวว่า ผู้บริหารที่มีประสิทธิผลกำลังเป็นที่ต้องการของทุกหน่วยงาน ประสิทธิภาพหรือความสำเร็จของการบริหารงานเป็นสิ่งที่รอให้เกิดเองตามธรรมชาติไม่ได้ แต่ต้องถือว่าสิ่งนี้เป็นเป้าหมายของการบริหารงาน ผู้บริหารจะต้องสำนึกอยู่เสมอว่างานหลักของเขาก็คือต้องสร้างความสำเร็จ ความเจริญ และความก้าวหน้าให้เกิดขึ้นในทุกแง่มุม นักบริหารจะต้องเป็นผู้นำตนเอง พัฒนาตนเองให้สำเร็จให้เกิดขึ้นทุกแง่มุมได้

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความพึงพอใจของอาจารย์ที่มีต่อพฤติกรรมกรรมการบริหารงานของผู้บริหารในวิทยาลัยอาชีวศึกษาและวิทยาลัยเทคนิค กรมอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 7 เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับผู้บริหารในกรณีนำไปพัฒนาปรับปรุงพฤติกรรมกรรมการบริหารเพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของผู้บริหารให้ดียิ่งขึ้น และเป็นข้อมูลสำหรับกรมอาชีวศึกษาในการพิจารณาคัดเลือกบุคคลเข้าสู่ตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของอาจารย์ที่มีต่อพฤติกรรมกรรมการบริหารงานของผู้บริหารในวิทยาลัยอาชีวศึกษาและวิทยาลัยเทคนิค กรมอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 7 โดยจำแนกเป็น 4 ด้าน คือ

- 1.1 ด้านส่งเสริมการศึกษา
- 1.2 ด้านวิชาการ
- 1.3 ด้านกิจการนักศึกษา
- 1.4 ด้านวางแผนและพัฒนา

2. เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของอาจารย์ที่มีต่อพฤติกรรมกรรมการบริหารงานของผู้บริหารในวิทยาลัยอาชีวศึกษาและวิทยาลัยเทคนิค กรมอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 7 โดยจำแนกตามเพศ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์การทำงานของผู้บริหาร

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตของด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาความพึงพอใจของอาจารย์ที่มีต่อพฤติกรรมกรรมการบริหารงานของผู้บริหารในวิทยาลัยอาชีวศึกษาและวิทยาลัยเทคนิค กรมอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 7 ใน 4 ด้านคือ

1.1 ด้านส่งเสริมการศึกษา

1.2 ด้านวิชาการ

1.3 ด้านกิจการนักศึกษา

1.4 ด้านวางแผนและพัฒนา

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ อาจารย์ในวิทยาลัยอาชีวศึกษาและวิทยาลัยเทคนิค กรมอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 7 ประกอบด้วย วิทยาลัยอาชีวศึกษาและวิทยาลัยเทคนิค จำนวน 7 จังหวัด รวม 14 วิทยาลัย จำนวนประชากรทั้งสิ้น 1,174 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ อาจารย์ในวิทยาลัยอาชีวศึกษาและวิทยาลัยเทคนิค กรมอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 7 ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling) และกำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรการกำหนดกลุ่มตัวอย่างของยามานาคิ (Yamane, 1973 : 72) ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 297 คน

3. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ สถานภาพของผู้บริหาร จำแนกเป็น

3.1.1 เพศ แบ่งออกเป็น

3.1.1.1 เพศชาย

3.1.1.2 เพศหญิง

3.1.2 วุฒิการศึกษา แบ่งออกเป็น

3.1.2.1 ปริญญาตรี

3.1.2.2 สูงกว่าปริญญาตรี

3.1.3 ประสบการณ์การทำงาน แบ่งออกเป็น

3.1.3.1 ต่ำกว่า 30 ปี

3.1.3.2 30 ปีขึ้นไป

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ความพึงพอใจของอาจารย์ที่มีต่อพฤติกรรมการบริหารงานของผู้บริหารในวิทยาลัยอาชีวศึกษาและวิทยาลัยเทคนิค กรมอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 7 ใน 4 ด้าน ก่อ

3.2.1 ด้านส่งเสริมการศึกษา

3.2.2 ด้านวิชาการ

3.2.3 ด้านกิจการนักศึกษา

3.2.4 ด้านวางแผนและพัฒนา

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงความพึงพอใจของอาจารย์ที่มีต่อพฤติกรรมการบริหารงานของผู้บริหารในวิทยาลัยอาชีวศึกษาและวิทยาลัยเทคนิค กรมอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 7 ซึ่งจะสะท้อนให้เห็นพฤติกรรมการบริหารงานของผู้บริหาร ว่ามีข้อควรปรับปรุงและพัฒนาในด้านใดบ้าง
2. ผลการวิจัยจะทำให้ผู้บริหารในวิทยาลัยอาชีวศึกษาและวิทยาลัยเทคนิค กรมอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 7 ได้ข้อมูลเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงพฤติกรรมการบริหารงานให้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
3. เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับกรมอาชีวศึกษา ในการพิจารณาคัดเลือก แต่งตั้งบุคคลเข้าดำรงตำแหน่งผู้บริหารวิทยาลัยในสังกัดให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

สมมุติฐานของการวิจัย

1. อาจารย์มีความพึงพอใจต่อพฤติกรรมการบริหารงานของผู้บริหารเพศชาย และผู้บริหารเพศหญิง แตกต่างกัน
2. อาจารย์มีความพึงพอใจต่อพฤติกรรมการบริหารงานของผู้บริหารที่มีวุฒิ การศึกษาระดับปริญญาตรี และผู้บริหารที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี แตกต่างกัน
3. อาจารย์มีความพึงพอใจต่อพฤติกรรมการบริหารงานของผู้บริหารที่มี ประสบการณ์การทำงาน 30 ปีขึ้นไป มากกว่าผู้บริหารที่มีประสบการณ์การทำงานต่ำกว่า 30 ปี

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. พฤติกรรมการบริหารงานของผู้บริหาร หมายถึง การกระทำที่แสดงออกใน การปฏิบัติหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้บริหารวิทยาลัยอาชีวศึกษาและวิทยาลัยเทคนิค ใน ขอบเขตการบริหารงาน 4 ด้านคือ

1.1 งานส่งเสริมการศึกษา หมายถึง งานที่ปฏิบัติเกี่ยวกับการเงิน การบัญชี งานสารบรรณ การประชาสัมพันธ์ ขนส่งพัสดุ เอกสารการพิมพ์ ทะเบียน พัสดุและอาคาร สถานที่

1.2 งานวิชาการ หมายถึง งานที่ปฏิบัติเกี่ยวกับหลักสูตรและการสอน สื่อ การเรียนการสอน การวัดผลและประเมินผล และงานห้องสมุด

1.3 งานกิจการนักศึกษา หมายถึง งานที่ปฏิบัติเกี่ยวกับการแนะแนวอาชีพ และจัดหางาน กิจกรรมนักเรียน นักศึกษา โครงการพิเศษ การปกครอง การจัดสวัสดิการ พยาบาลและหอพัก

1.4 งานงานแผนและพัฒนา หมายถึง งานที่ปฏิบัติเกี่ยวกับศูนย์ข้อมูล การศึกษาเพื่ออาชีพ การวางแผนการศึกษาและงบประมาณ การวิจัยและพัฒนา การผลิต การทำและส่งเสริมกิจกรรมสหกรณ์

2. ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกที่ดีหรือเห็นด้วยต่อการบริหารงานของ ผู้บริหารในด้านการปกครองบังคับบัญชา ความสัมพันธ์ภายในหน่วยงาน สภาพการทำงาน สิ่งตอบแทนในการทำงาน ความสำเร็จและความก้าวหน้าของงาน

3. ผู้บริหาร หมายถึง หัวหน้าสถานศึกษา ได้แก่ ผู้อำนวยการวิทยาลัยอาชีวศึกษา และผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิค กรมอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 7

4. วิทยาลัยอาชีวศึกษา หมายถึง วิทยาลัยอาชีวศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 7 ซึ่งได้แก่ วิทยาลัยพณิชยการบึงพระพิษณุโลก วิทยาลัยอาชีวศึกษานครสวรรค์ วิทยาลัยอาชีวศึกษาพิษณุโลก วิทยาลัยอาชีวศึกษาสุโขทัย และวิทยาลัยอาชีวศึกษาอุตรดิตถ์

5. วิทยาลัยเทคนิค หมายถึง วิทยาลัยเทคนิคสังกัดกรมอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 7 ซึ่งได้แก่ วิทยาลัยเทคนิคกำแพงเพชร วิทยาลัยเทคนิคนครสวรรค์ วิทยาลัยเทคนิคพิจิตร วิทยาลัยเทคนิคพิษณุโลก วิทยาลัยเทคนิคเพชรบูรณ์ วิทยาลัยเทคนิคสุโขทัย วิทยาลัยเทคนิคอุตรดิตถ์ และวิทยาลัยเทคนิคแม่ฮ่องสอน

6. อาจารย์ หมายถึง ข้าราชการครูผู้ปฏิบัติการสอน ในวิทยาลัยอาชีวศึกษา และวิทยาลัยเทคนิค กรมอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 7 ในปีการศึกษา 2543

7. ประสบการณ์การทำงาน หมายถึง จำนวนปีที่ผู้บริหารได้ปฏิบัติหน้าที่ราชการ ตั้งแต่เริ่มบรรจุเข้ารับราชการ ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ระดับ คือ ตั้งแต่ 30 ปี และตั้งแต่ 30 ปีขึ้นไป

8. วุฒิการศึกษา หมายถึง ระดับการศึกษาสูงสุดที่ผู้บริหารได้สำเร็จการศึกษา ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ระดับ คือ ระดับปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
Pibulsongkram Rajabhat University